

**WOJEWÓDZKI KONKURS PRZEDMIOTOWY
DLA UCZNIÓW GIMNAZJÓW
WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO
W ROKU SZKOLNYM 2016/2017**

KURATORIUM
OŚWIATY
w Katowicach

**WOM
CZĘSTOCHOWA**

JĘZYK POLSKI

Informacje dla ucznia

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 12 stron (zadania 1- 24).
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Odpowiadaj własnymi słowami, chyba że w poleceniu określono inaczej.
5. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem. Nie używaj korektora.
6. W zadaniach zamkniętych podane są cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Wybierz tylko jedną odpowiedź i zaznacz ją znakiem „X” **bezpośrednio na arkuszu.**
7. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊗ i zaznacz inną odpowiedź znakiem „X”.
8. Rozwiązania innych typów zadań, np. na dobieranie, typu PRAWDA-FALSZ zaznacz w wyznaczonych miejscach w tabeli.
9. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
10. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsc opatrzonego napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

KOD UCZNIWA

--	--	--

Etap: rejonowy

**Czas pracy:
90 minut**

WYPEŁNIA KOMISJA KONKURSOWA

Nr zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	Razem
Liczba punktów możliwych do zdobycia	1	2	2	1	1	2	1	4	2	3	5	3	3	1	1	1	2	3	1	3	2	1	1	14	60
Liczba punktów uzyskanych przez uczestnika konkursu																									

Liczba punktów umożliwiająca kwalifikację do kolejnego etapu: 51.

Podpisy członków komisji:

1. Przewodniczący –
2. Członek komisji sprawdzający pracę –
3. Członek komisji weryfikujący pracę –

Tekst do zadań 1 - 2. Odpowiadaj na podstawie tekstu w sposób poprawny językowo.

Joanna Zawadzka
BYĆ CZY MIEĆ?

1. Wielcy myśliciele XX w. spostrzegają człowieka jako pewnego rodzaju „wybryk natury”, który wyłonił się nagle ze świata zwierzęcego, aby zaraz utracić większość swojego instynktu charakterystycznego dla zachowań zwierząt. [...] Jednak zostało w nim coś, co go odróżniało od jego „pobratymców”. Tę pozostałość stanowią zdolność myślenia, wyobraźnia i samoświadomość, które to pomogły człowiekowi przekształcić całą otaczającą go przyrodę i zmienić siebie. [...]

2. Gabriel Marcel¹ opisał ludzi o orientacji *być* jako otwartych na drugiego człowieka i szanujących się nawzajem tylko z tego powodu, że są. [...] Człowiek taki jest altruistyczny² i traktuje swojego bliźniego jak tajemnicę [...] Człowiek przyjmujący postawę *być* jest szczerze zainteresowany autentycznym człowiekiem, a nie tylko swoim wyobrażeniem o nim. Natomiast człowieka o postawie *mieć* charakteryzują bierność i zapatrzenie w siebie oraz w swoje poglądy. Człowieka taki zaczyna traktować życie, poglądy, uczucia drugiego człowieka, jako mienie, które ma mu zapewnić poczucie bezpieczeństwa. [...]

3. Ludzie, którzy lansują postawę *mieć* i wzrastają w jej duchu nie spodziewają się, jakie może ona mieć konsekwencje. Wartości z niej płynące są przedstawiane przez reklamy, prasę i telewizję. Rozwija to „konieczność” posiadania coraz to nowszych i doskonalszych dóbr, które utożsamiane są z dobrym samopoczuciem człowieka

4. Wpływ kultury masowej należy równoważyć odpowiednim, wychowaniem zarówno przez szkołę, jak i przez rodzinę. [...] Lansowanie postawy *być* to propagowanie wartości życia w poczuciu wolności, tworzenia związków opartych na miłości i zaufaniu. Osoby, które cechuje postawa *być* posiadają dużo możliwości do tego, aby zakładać i tworzyć szczęśliwe rodziny, aby przeżyć swoje życie w bardziej satysfakcjonujący sposób.

Na podstawie: Joanna Zawadzka, *Postawy być czy mieć – rozwój czy upadek współczesnego człowieka..*
<http://www.stowarzyszeniefidesetratio.pl/Presentations0/Fides2015-2.pdf> Dostęp: [12.12.2016]

¹ Gabriel Marcel – francuski filozof, myśliciel religijny

² altruistyczny – stawiający dobro innych ponad własne

Zadanie 1. (0-1)

Podaj trzy cechy, które różnią człowieka od zwierzęcia.

Cecha 1.
Cecha 2.
Cecha 3.

Zadanie 2. (0-2)

Podaj po trzy przykłady zachowań charakterystycznych dla ludzi o postawie *być* i dla ludzi o postawie *mieć*.

Lp.	Postawa <i>być</i>	Postawa <i>mieć</i>
1.		
2.		
3.		

Tekst do zadań 3 – 5.

Jan Twardowski

ŻAL

Zofii Małynicz

(1) Żal że się za mało kochało
że się myślało o sobie
że się już nie zdążyło
że było za późno

(2) choćby się teraz pobiegło
w przedpokoju szurało
niosło serce osobne [...]

(3) choćby się spokorniało
głupią minę stroiło
jak lew na muszce

(4) choćby się chciało ostrzec
że pogoda niestała
bo tęcza zbyt czerwona
a sól zwilgotniała

(5) choćby się chciało pomóc
własną gębą podmuchać
w rosół za słony

(6) wszystko już potem za mało
choćby się łzy wyplakało
nagie niepewne

Jan Twardowski, *Żal*. W: *Nie przyszedłem pana nawracać. Wiersze 1937-1985*.
Wydawnictwo Archidiecezji Warszawskiej, Warszawa 1986, s. 243.

Zadanie 3. (0-2)

Oceń prawdziwość zdań dotyczących wiersza Jana Twardowskiego. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe lub F, jeśli jest fałszywe.

1.	Utwór ma charakter smutny i refleksyjny.	P	F
2.	Wiersz mówi tylko o jednej kwestii: o śmierci.	P	F
3.	Człowiek, potrzebując miłości, jednocześnie stale ją zaniedbuje i odkłada na później.	P	F
4.	Podmiot liryczny wydaje rozkazy przyjacielowi.	P	F
5.	„Żal” jest wierszem wolnym, białym i o równej liczbie sylab w wersie.	P	F

Zadanie 4. (0-1)

Sposób rozpoczynania wersów w 1. części wiersza świadczy o tym, że poeta posłużył się

- A. elipsą.
- B. anaforą.
- C. antytezą.
- D. apostrofą.

Zadanie 5. (0-1)

Z części 3., 4. i 5. wiersza wybierz i wpisz do tabeli trzy cytaty nazywające daremny wysiłek. Objaśnij, dlaczego warto go podejmować w odpowiednim czasie.

	Cytat
A.	
B.	
C.	

.....

.....

.....

Zadania 6 – 11 dotyczą dramatu Williama Szekspira, *HAMLET*.

Bogdaj to trwale, zbyt wytrwałe ciało
 Stopniało, w lotną parę się rozwiało!
 Lub bogdaj Ten, tam w niebie, nie był karą
 Zagroził samobójcy! Boże! Boże!
 Jak nudnym, nędznym, lichym i jałowym
 Zda mi się cały obrót tego świata!
 To niepielony ogród, samym tylko
 Bujnie krzewiącym się chwastem porosły.
 O wstydzie! że też mogło przyjść do tego!
 Parę miesięcy dopiero, jak umarł!,
 Nie, nie, i tego nie ma — taki dobry,
 Taki anielski król, naprzeciw tego
 Istny Hyperion¹ naprzeciw satyra;
 A tak do matki mojej przywiązany,
 Że nie mógł ścierpieć nawet, aby lada
 Przyostry powiew dotknął się jej twarzy.
 Ona zaś — trzebaż, abym to pamiętała! —
 Wieszala mu się u szyi tak chciwie,
 Jakby w niej rosła żądza pieszczot w miarę
 Zaspokajania jej. I w miesiąc potem...
 O, precz z tą myślą!... Słabości, nazwisko
 Twoje: kobieta. — W jeden marny miesiąc,
 Nim jeszcze zdarła te trzewiki, w których
 Szła za biednego mego ojca ciałem,
 Zalana łzami jako Niobe² — patrzcie! —
 Boże mój! zwierzę, bezrozumne zwierzę
 Dłużej by czuło żal — zostaje żoną
 Mojego stryja, brata mego ojca,
 Lecz który tak jest do brata podobny
 Jak ja do Herkulesa. W jeden miesiąc,
 Nim jeszcze słony osad łez nieszczerych
 Z zaczerwienionych powiek jej ustąpił,
 Została żoną innego! Tak prędko,
 Tak lekko skoczyć w kazirodne łóżko!
 Nie jest to dobrym ani wyjść nie może
 Na dobre. Ale pękaj, serce moje,
 Bo usta milczeć muszą.

William Szekspir, *Hamlet*. Tł. J. Paszkowski. PIW, Warszawa 1986.

¹ Hyperion – w mitologii greckiej tytan, ojciec Heliosa (Słońca), Selene (Księżycy) i Eos (Jutrzenki), jeden z najpiękniejszych bogów

² Niobe - w mitologii greckiej żona króla Teb Amfiona; rozpaczająca po stracie dzieci matka, którą Artemida zmieniła w płaczący kamień

Zadanie 6. (0-2)

Jakiej metafory używa w powyższym monologu książę Danii, by opisać świat? Zacytuj ją i wyjaśnij jej znaczenie. Podaj także powód takiej oceny świata przez Hamleta.

Metafora -

Znaczenie -

Powód oceny -

.....

Zadanie 7. (0-1)

Wyjaśnij przyczynę milczenia Hamleta wyrażoną w cytacie *Ale pękaj, serce moje,/ Bo usta milczeć muszą.*

.....

.....

.....

Zadanie 8. (0-4)

Do cytatów podanych w tabeli dobierz odpowiednie określenia.

1. Ostatnie słowa Hamleta.
2. Słowa Hamleta trzymającego czaszkę.
3. Odpowiedź Hamleta na pytanie o lekturę.
4. Refleksja Hamleta po spotkaniu z Duchem.
5. Słowa Hamleta po wyjściu króla z przedstawienia.
6. Wypowiedź jednego z oficerów przed spotkaniem Hamleta z Duchem.

	Cytaty	Numery określeń
A	<i>Słowa, słowa, słowa...</i>	
B	<i>Biedny Yoryku! Znałem go...był to człowiek niewyczerpany w żartach...</i>	
C	<i>Niech ryczy z bólu ranny łoś, Zwierz zdrów przebiega knieje, Ktoś nie śpi, aby spać mógł ktoś. To są zwyczajne dzieje.</i>	
D	<i>Reszta jest milczeniem</i>	
E	<i>Jest coś chorobliwego w państwie duńskim.</i>	
F	<i>Więcej jest rzeczy na ziemi i w niebie, Niż się ich śniło waszym filozofom.</i>	

Zadanie 9. (0-2)

Nazwij wskazane w tabeli środki stylistyczne zastosowane przez autora dramatu i określ ich funkcje w monologu Hamleta.

Lp.	Cytat	Środek stylistyczny	Funkcja
1.	<i>Boże! Boże!</i>		

2.	<i>Zalana łzami jako Niobe</i>		
3.	<i>Jak nudnym, nędznym, lichym i jałowym Zda mi się cały obrót tego świata!</i>		
4.	<i>Istny Hyperion naprzeciw satyra.</i>		

Zadanie 10. (0-3)

Jakie cechy ma dramat szekspirowski? Odpowiedz, wypełniając tabelę.

Lp.	Przykład z <i>Hamleta</i>	Cecha dramatu szekspirowskiego
1.		Brak fatum.
2.	Akcja dramatu rozciągnięta na kilka miesięcy toczy się głównie na zamku w Elzynorze, choć przenosi się na cmentarz czy pola położone przed zamkiem.	
3.	Scena spektaklu, który był wystawiany na zamku przez trupę teatralną.	
4.		Niezachowanie zasady decorum.
5.	W dramacie pojawia się duch ojca Hamleta.	

Zadanie 11. (0-5)

Napisz podanie do dyrektora teatru zawierające prośbę o wypożyczenie kostiumów dla aktorów grających w szkolnym przedstawieniu *Hamleta*. Wymień trzy postacie z tragedii Williama Szekspira, dla których będą one potrzebne.

Pamiętaj o prawidłowym graficznym rozmieszczeniu tekstu. Nie podawaj prawdziwego nazwiska i miejscowości, w której mieszkasz.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadania 12 – 13 dotyczą powieści *Barbary Kosmowskiej, SAMOTNI.PL*

Zadanie 12. (0-3)

Wymień wydarzenia rozpoczynające i kończące akcję oraz cztery inne pojawiające się w przedakcji powieści.

Wydarzenie rozpoczynające akcję

.....

Wydarzenie kończące akcję

.....

Wydarzenia pojawiające się w przedakcji

1. -
2. -
3. -
4. -

Zadanie 13. (0-3)

Jakie zachowania i postawy podanych bohaterów świadczą o sile i słabości ich charakteru? Wpisz po jednym przykładzie do każdej rubryki w tabeli.

bohater	sila charakteru	słabość charakteru
Zosia		
Joanna		
Wiktor		

Zadanie 14. (0-1)

Wstaw w luki podanego tekstu oznaczenie literowe właściwego sformułowania wybranego z poniższych przykładów.

Droga Asiu!

Martwię się, że już od kilku dni nie rozmawiasz z Zosią. Lubię Was i nie rozumiem, dlaczego (14.1) na niepotrzebne kłótnie. Pamiętaj, że (14.2), więc już wkrótce zapomnisz o przyczynie swojego zmartwienia. Zbliżają się ferie zimowe. Usiądziesz z siostrą przy kominku i z łezką w oku będziecie wspominały (14.3) Waszej rodziny. Na karnawał wrócę do Warszawy, aby bawić się razem z Wami (14.4)

Twoja oddana przyjaciółka Kaja

	14.1	14.2	14.3	14.4
A	zabijacie czas	szkoda czasu i atlasu	chude lata	do białego rana
B	trwonicie czas	czas to pieniądz	stare dzieje	po sam grób
C	spędzacie czas	czas leczy rany	gorący czas	jak za króla Ćwiczka

Tekst do zadań 15 - 17.

Magda Czapińska **REMEDIUM¹**

Światem zaczęła rządzić jesień -
Topi go w żółci i czerwieni.
A ja tak pragnę - czemu? Nie wiem -
Uciec pociągiem od jesieni.

Uciec pociągiem od przyjaciół,
Wrogów, rachunków, telefonów.
Nie trzeba długo się namyślać,
Wystarczy tylko wybiec z domu i...

Wsiąść do pociągu byle jakiego,
Nie dbać o bagaż, nie dbać o bilet.
Ściskając w ręku kamyk zielony,
Patrzeć, jak wszystko zostaje w tyle...

W taką podróż chcę wyruszyć,
Gdy podły nastrój i pogoda,
Zostawić ciebie, łóżko, szafę -
Niczego mi nie będzie szkoda.

Zegary staną niepotrzebne,
Pogubię wszystkie kalendarze.
W taką podróż chcę wyruszyć,
Nie wiem, czy tylko się odważę.

Wsiąść do pociągu byle jakiego [...]

Magdalena Czapińska, *Remedium*. <http://www.tekstowo.pl> [Dostęp: 6.11.2016]

¹ remedium – tu: lekarstwo; sposób zaradzenia czemuś

Zadanie 15. (0-1)

Od czego pragnie uciec podmiot liryczny w wierszu?

- A. Od obowiązków, pracy w biurze, sprzątnia.
- B. Od rodziny, Internetu, telefonów.
- C. Od przyjaciół, gotowania, jesieni.
- D. Od wrogów, jesieni, domu.

Zadanie 16. (0-1)

Wyjaśnij, dlaczego wiersz ma tytuł *Remedium*?

.....

.....

.....

Zadanie 17. (0-2)

Z pierwszej zwrotki wypisz trzy czasowniki niedokonane i przekształć je na dokonane za pomocą przedrostków.

Czasownik niedokonany z wiersza	Czasownik dokonany

Zadanie 18. (0-3)

Uzupełnij zdania poprawnymi formami rzeczowników zapisanych w nawiasach.

- A. Proszę (pani), która jest godzina?
 B. Z którymi (koń) wygrał Twój faworyt?
 C. Dzieci troskliwie opiekowały się chorym (źrebię)
 D. Interesująco spędzimy popołudnie z naszymi (przyjaciel)
 E. Słowa w znaczeniu ironicznym powinny znajdować się w (cudzysłów)

Zadanie 19. (0-1)

Przyporządkuj poprawne formy rzeczownika *Amerikanin* do wymienionych przypadków.

I. D l. poj.	a) Amerykana	b) Amerykanina
II. Msc l. poj.	a) Amerykaninie	b) Amerykanie
III. D. l. mn.	a) Amerykaninów	b) Amerykanów
IV. Msc l. mn.	a) Amerykaninach	b) Amerykanach

Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych:

- A. Ia, IIa, IIIb, IVb
 B. Ib, IIa, IIIa, IVb
 C. Ib, IIa, IIIb, IVb
 D. Ia, IIb, IIIb, IVa

Zadanie 20. (0-3)

Przekształć zdania tak, aby powstały wskazane typy wypowiedzeń.

- A) Wszyscy słuchali, o czym opowiada dziadek.
zdanie pojedyncze
- B) Mówiliśmy o zwycięzcach konkursu.
zdanie złożone podrzędnie przydawkowe
- C) Wyjdźmy zebrać jabłka w sadzie.
zdanie złożone podrzędnie okolicznikowe celu
- D) Babcia urządza przyjęcie.
równoważnik zdania
- E) Twoje życzenie jest trudne do spełnienia.
zdanie złożone podrzędnie orzecznikowe

Zadanie 21. (0-2)

Zbuduj cztery złożenia, łącząc wyrazy z grupy A i B. W razie potrzeby dokonaj potrzebnych zmian w wyrazach podstawowych.

Przykład: wozić, woda = woziwoda

- A. krew, nos, fala, dusić, pędzić, włóczyć
 B. chronić, dawca, róg, wiatr, kij, grosz
-

